

IRAPUATO

ONDSKAB OVERALT

Xabier Montoia

Oversættelse: Pernille Hansen og Juan Mari Mendizabal

JEG har bedt mor om en lillesøster. Hun så lidt overrasket ud, men svarede mig ikke. Jeg lagde mærke til, at hun havde de blanke øjne, jeg godt kender. Sådant så de også ud, den gang de slog Haritz og Oihanes far ihjel. Hun gik tilbage til vinduet. Så blev jeg bekymret.

“Du skal ikke græde, mor”.

“Nej, lille skat. Tag det roligt. Jeg skal nok lade være idag. Jeg ville hellere end gerne give dig en lillesøster. Det har far og jeg tit snakket om. Men så længe, de onde mænd er her omkring, kan vi ikke gøre noget som helst.

Jeg var også lige ved at begynde at græde. De onde mænd. De vil altid være efter os. Det var på grund af dem, vi kom hertil. Det er på grund af dem, vi bliver nødt til at tage væk herfra.

Der er ikke nogen onde mænd på den anden side af havet, havde de lovet mig i lufthavnen. Jeg var næsten faldet i søvn, men jeg kan udmærket huske det.

Den aften puttede mor mig ikke i seng efter aftensmaden. Hun klædte mig på til at gå ud. Hun gav mig en rød hue på hovedet og bandt mig et halstørklæde om halsen. Far fyldte stuen med kufferter og rejsetasker.

“Der er han”, sagde han så på et tidspunkt henne fra vinduet.

Han tog mig på armen og den kæmpestore kuffert i den anden hånd.

“Lad lyset være tændt”, sagde han til mor.

Det regnede. En af fars venner, som jeg ikke kendte, kom hen og hjalp os med at få kufferterne hen til bilen.

“Fryser du?”, spurgte mor mig.

“Nej”.

“Det er en stor pige, I har. Er det ikke rigtigt?”, smilede fars ven til mig.

Så satte han bilen igang.

“Hvor skal vi hen, mor?”, vovede jeg at spørge, da jeg mente, far og hans ven ikke kunne høre os.

“Vi skal ud at rejse”, svarede hun. “Vi skal over på den anden side af havet”.

“Og er der ikke nogen slemme mænd derovre?”

Så sagde hun, at det sted, hvor vi skulle hen, lå for langt væk, og at de ikke kunne komme derover.

Jeg tror, vi kørte hele natten. Da jeg vågnede op, var solen ved at stå op. Himlen var helt rød, som om en slem mand havde skudt den, så den var fuld af blod.

“Sov du bare videre”, sagde mor og trak mit hoved ned på skødet. “Jeg skal nok vække dig”.

Jeg blev liggende med lukkede øjne. Jeg lå der, som om jeg sov, og lyttede til lydene udefra, også bilerne på den våde vej. Der var mange biler. Vi var sikkert i en stor by. I hvert fald lige så stor som Bayonne. Eller lige så stor som Pamplona måske, hvis man skal tro på det, far har fortalt hundredeogsyttent gange. Jeg lå længe og lyttede til den lyd. Og jeg blev glad, da jeg mærkede, at farten blev sat ned.

“Irati!”, kaldte mor.

Vi var kommet til lufthavnen.

Chaufføren gav far og mor et knus. Mors øjne så ud, ligesom de ser ud lige nu. Mig gav han et kys på kinden.

“Op med modet!”, råbte han til os, da han smækkede bildøren i.

Vi blev ved med at se efter ham, til morgentrafikken helt havde opslugt ham.

“Giv mig hånden og opfør dig pænt”, sagde far til mig, da vi gik ind i lufthavnen. Den var meget flot og kæmpestor, og i de lange gange behøvede man ikke at gå for at komme fremad. Det var det samme med trapperne. Man kom op uden at løfte benene. Der var en masse mennesker, der gik fra det ene sted til det andet. Nogen af dem løb. Der var også nogen, der sad ned, og der var endda nogen, der lå ned og sov på sæderne. Alle slags folk. Alle mulige hudfarver og typer.

Far tog fat i kufferten og rejsetaskerne og gav dem til en dame, der havde blå tøj på.

“Det var det!”, sagde far, da han kom tilbage. “Nu behøver vi ikke at bekymre os om dem, før vi kommer til Mexiko”.

“Hvor lang tid er der endnu?”, spurgte mor.

“Halvanden time”.

Vi satte os ned. Der var et fjernsyn næsten lige over hovedet på os. Men man så ikke nogen mennesker, kun nogen tal og ord med gule bogstaver. Far forklarede mig, at de fortalte, hvornår flyene skulle flyve. Mens vi sad der og kikkede på skærmen, sagde far på et tidspunkt: “Kom så!”

Politimændene havde, ligesom dem hjemme i Baskerlandet, blå uniformer på, men mørkere end den uniform, damen med kufferterne havde. Jeg kunne kende dem på lang afstand.

“Strisserne!”, ville jeg advare far og mor.

“Du skal ikke være bange, lille skat. De vil ikke gøre os noget som helst”, sagde far og gav min hånd et lille klem.

Politimænd gør mig meget bange. De er onde. Ligeså onde som de onde mænd. Samme slags efter hvad far og mor siger.

Som far havde sagt, gjorde de os slet ikke noget. De lod os komme forbi roligt og stille. Da vi passerede dem, var der en af

dem, der aede mig på hovedet og sagde et eller andet. Jeg for sammen. Jeg tror ikke, at politimændene lagde mærke til noget. Men far gjorde, det er helt sikkert. Det var derfor, han gav mig det lille skub, for at de ikke skulle lægge mærke til, hvor angst jeg var.

De dage, jeg bedst kan lide, er lørdag-søndag. Jeg skal ikke i skole, og vores lille *ranchito* bliver fuld af folk. Mor laver tortillaer og den slags, og far serverer ved bordene. Jeg hjælper dem begge to. Når det er weekend, stiller vi sengene om bag huset, og så sætter vi de tre lange borde, vi har stående deromme til hverdag, ind i det store rum. De er af træ, og far har lavet dem.

De fleste af dem, der kommer, er her fra omegnen, selv om der også nogen gange er folk inde fra byen. Koldo og Ricardo tager herud hver søndag. De sætter sig altid i den samme krog. Når far har serveret kaffen, plejer han at sætte sig hen til dem. De kan sidde der længe og sludre. De snakker om Baskerlandet. Mexicanerne ser fodbold i fjernsynet imens. Koldo og Ricardo kan også godt lide fodbold, men de snakker kun om det når Don Manuel er der. På spansk altså.

Don Manuel Bilbao er ikke basker, selvom han selv tror det. Det er rigtigt, at hans far blev født der. Men ikke Don Manuel selv, han blev født i Guanajuato. Det har jeg hørt far sige. Han er gammel. Ligeså gammel som bedstefar fra Atarrabia. Og rig. Koldo og Ricardo kan ikke særligt godt lide ham.

“Han er en pralrøv!”, siger de. “Han er ikke til at stole på”.

“I kan sige, hvad I vil, men vi skylder ham nu meget”, siger mor til Don Manuels forsvar.

Far er enig med mor. Havde det ikke været for Don Manuel, så er det ikke godt at vide, hvor far ville have været henne nu.

Vi ved allesammen, hvad det er, han snakker om.

Far og mor var som sædvanligt kommet for at hente mig fra skole. Da vi var på vej hjem, blev vi standset af en politikontrol lige uden for byen. Far plejede altid at være på vagt, så han kunne nå at vende om så hurtigt som muligt, hvis han så en kontrol. Jeg ved ikke, hvad der skete med ham den dag, men han så dem ikke, før vi lige var der. For sent. De bad ham om hans papirer.

“De bliver nødt til at følge med os”, sagde den, der så ud til at være chefen.

Far stak hånden i lommen. Han trak nogen pengesedler op og tilbød politimanden dem. Men den dag ville de ikke tage imod pengene.

Da politiet var forsvundet med far, satte mor sig bag rattet.

“Du skal ikke være bange, mus”, sagde hun som sædvanligt.

Hun pressede læberne sammen og trådte på speederen. Hun vidste godt, hvor vi skulle hen.

Vi var henne ved Don Manuel lynhurtigt. Den unge pige åbnede døren og bad os vente, mens hun hentede husets herre.

Don Manuels hus er utroligt flot. Udenpå er det af kampesten og indeni af træ. Der er en masse malerier på væggene – landskaber, blomster... røde og hvide blomster i smukke vaser.

“Hvad er der sket?”

Mor sagde fars navn. Ikke andet. Det kunne hun ikke, fordi hun hulkede. Jeg begyndte også at tude.

“Nu skal De bare tage det roligt. Vi skal snart få ordnet denne beklagelige historie”, lovede Don Manuel.

Mor holdt op med at græde.

“Jeg skal lige ringe et par steder hen, så skal De se, hvor hurtigt De har ham hjemme igen”, tilføjede han. “Jeg sender Dem Lidia imens”.

Lidia var den unge pige, der havde åbnet døren for os. Hun kom ind med en bakke. Der var portvin til mor og et glas mælk og nogle småkager til mig.

Mor drak sit glas med det samme. Jeg spiste småkagerne, men lod næsten al mælken stå.

“Det var jo det, jeg sagde”, sagde Don Manuel, da han kom tilbage. “Det var vanskeligere, end jeg havde regnet med, men han er her lige om lidt”.

Og sådan gik det.

Efter den tid kørte far meget forsigtigt. Lige så snart han fik færten af politi, tog han lynhurtigt en anden vej, sådan som de gør i fjernsynet. Jeg ville synes, det var sjovt, hvis det ikke var far. Han har det dårligt med det. Mor også fordi hun skal gå og vente på os. Og det samme med mig ved at se dem så bekymrede.

Køre mig til skole og hente mig igen. Et par ture frem og tilbage hver dag. Løbe en risiko to gange om dagen på grund af mig.

Jeg kan ikke lide skolen. De kan heller ikke lide mig derhenne. De kalder mig *Pelona*, altså Skalle, men jeg er nødt til at tage derhen. Far og mor er bange. Skolen har høje mure. De mener, jeg er i sikkerhed, at de ikke vil kidnappe mig der. De bliver angste, når de hører nyheder om børn, der er forsvundet, og ser fotos af dem på glasdørene henne i supermarkedet. Så derfor holder de mig altid i hånden. Fordi der er mange børnetyve her omkring. De gør vist nogen forfærdelige ting ved dem. Slår dem ihjel og skærer organerne ud for at sælge dem senere. Til *gringoerne*, til hospitalerne deroppe. Hvad som helst – leveren, nyrerne, hjertet...

Det er derfor, jeg bedst kan lide weekenderne. Ingen skole, ingen uventede politikontroller. Endelig kan man være rolig.

Og det plejer vi at være alle tre. Rolige. Glade. Især når bordene bliver fyldte. Så bliver mor rød i kinderne. Jeg bliver selvfølgelig også glad. Så har vi penge til at gå i supermarkedet om mandagen. Jeg elsker at tage derhen med far og mor. Jeg kunne blive

der hele dagen. Der er uendeligt mange gange. Og det samme med tingene på hylderne. Der er tusinder af dem. I alle mulige farver og faconer. Men mor køber altid det samme: bønner, ris, majsmel, kaffe... Efter hvad hun siger, er alt det andet slik. I hvert fald alt det, jeg beder om.

“Det får du ikke, for det har vi ikke penge til, og desuden er slik skadeligt. Dine tænder falder ud, hvis du spiser den slags”.

“Er det derfor, Humberto ingen tænder har? Fordi han har spist slik?”

“Nej”, sagde mor, “det er på grund af alderdom”.

“Alderdom?”. Jeg blev overrasket over svaret. “Bedstefar fra Atarrabia er da også gammel, og han mangler ikke nogen tænder!”

“Atarrabia ligger langt væk, min skat”, sagde hun, som om jeg ikke udmærket vidste det.

For så meget ved jeg da. Far viste mig det i det atlas, vi har fået af Koldo. Vi er her, sagde han og satte fingeren ved siden af Guajuato. Så bevægede han den mod højre tværs over et stykke med blåt, indtil den nåede til Europa. Til der hvor Europa begynder. Til det sted, hvor jeg gerne ville være.

Da vi boede i Baigorri, plejede vi at få en masse besøg. Bedstefar og bedstemor plejede at komme, onkel og tante... Efter vi blev nødt til at flygte derfra, er det kun onkel Patxi, der har besøgt os. Kun én gang. Så langt væk er vi.

Han havde mange ting med til os. Slåenlikør, som far og mor drikker engang i mellem, og kun sammen med Koldo og Ricardo. Bøger og blade. Breve og hilsner fra venner, som vi ikke havde hørt fra længe. Til mig havde han tøj med. Smaddert pænt, min kusine Arantxas. En skam, jeg ikke må bruge det i weekenden. Det er vist til at bruge til skole.

Skolen. Bare jeg ikke skulle derhen. Det ville være bedre for både mig og far og mor. De ville have flere penge og ikke så mange problemer. Men det er umuligt. Jeg kan ikke få dem overbevist.

”I kan jo heller ikke lide nonner”, siger jeg. “Det har jeg hørt jer sige mange gange”.

“Det er rigtigt nok, men når du er der, ved vi, at du er i sikkerhed, at der ikke kan ske dig noget”.

Ja, den er god med jer! Men det nytter ikke noget at fortælle dem noget. De hører ikke efter, hvad jeg siger. Jeg sagde det med håret til dem, og jeg er stadig ligeså kortklippet som altid. Jeg fortalte dem, at jeg blev drillet i skolen, og de sagde bare, at det var pjat, at det var kun barnestreger og at de snart ville glemme mig.

“Det er meget nemmere at holde kort hår rent”, sagde de. “Hvad kan der ikke gemme sig i de ugletotter?”

Jeg ville gerne have haft Marias hår. Det er kulsort og når hende langt ned på ryggen. Eller Jennifers smukke krøller. Eller også Lolitas fletninger, som hendes mor ordner hver morgen.

“Hende Lolitas mor har nok ikke andet at lave. Men det har jeg”, sagde mor. “Og vil du forresten gerne gå klædt som dem? I lyseblåt og lyserødt?”

“Ja”.

“Så kunne du ikke lege med hundene”.

“Hvorfor ikke?”

“Gå hen at se dig i spejlet. Hundene griser dig til fra øverst til nederst hver dag”.

De elsker mig. De kender lyden af bilen på lang afstand, og ligeså snart de hører den, begynder de at gø. Før end de kan se os. Sådan tager de imod mig, når jeg kommer fra skole. Og når bilen er stoppet, presser de snuderne mod bilruden i min side. Nogen gange kan jeg næsten ikke få åbnet døren og komme ud af bilen, før de er over mig.

“Tænk hvis du havde de pæne, rene skolekjoler på istedet for de mørke bukser!”

Den ene hedder Kriskitin, den lille. Den anden Kraskitin. Mor og jeg gav dem de navne, efter at Humberto var kommet med dem. Vi tog dem fra en sang, vi plejede at lytte til og synge hjemme i Baigorri.

*Kriskitin kraskitin
Rose og nellike fin
Men drikke vin, det kan de...*

Siden vi kom hertil, har vi ikke lyttet meget til musik. Undtagen hvad vi hører i fjernsynet. Men det lytter vi ikke særligt meget til. Jeg har stadig ikke glemt, da vi kom hertil og første gang lyttede til de kasettebånd, vi havde med hjemmefra. Før sang nummer to sad mor allerede og tudede. Og det gjorde jeg også. Da far så os sådan, ville han til at sige et eller andet. Selv om han stod med åben mund, kom der ikke andet end en halvt kvalt lyd ud. Vi prøvede igen en anden gang, men der skete det samme. Der har ikke været nogen tredje gang.

Men synge, det gør vi meget. Mest mor og jeg. Vi synger dem fra da vi boede i Baigorri. Dem jeg plejede at synge med Haritz og Oihane. Den om hunden Pintxo, dem Txirri, Mirri og Txiribitonklovnerne sang.

Far kan ikke så godt lide at synge som vi kan. På specielle dage gør han det nogen gange. Med Koldo og Ricardo, og altid efter at have drukket af den slåenlikør, onkel kom med. Så synger de rigtigt meget. Så snart den ene sang er færdig, begynder de den næste. Når de holder pause, plejer det at være for at tage en slurk. Når de sidder der ved bordet og synger og drikker, bliver deres stemmer højere og højere. Ordene kommer hurtigere og hurtigere. Indtil de når til den sidste. Den sidste siger jeg, for det plejer det at være. Bare de første ord, og så ved jeg, at det er ved at være forbi. En af dem, hvis ikke

de alle tre, vil snart begynde at græde. Så trist er melodien. Uden for vil hundene begynde at tude, som om de var ulve.

*Åh du søde moder Baskerland
Fjernt fra dig så trist jeg mig føler...*

KRISKITIN og Kraskitin gøede som sindssyge. Første gang troede jeg, at det var turister. De kom i to biler. De stoppede ved siden af vejen og kikkede rundt omkring på det hele, som om de var faret vild. Jeg nåede næsten ikke at se dem. Dels for solen, dels fordi de gik tilbage til bilerne og kørte væk med det samme. Jeg tror, de snakkede med hinanden, men jeg kunne ikke høre spor.

Mor var inde i huset. Hun var ved at arbejde. Da hun kom ud, så hun kun den støvsky, bilerne havde løftet.

“Hvad var det?”

“Ikke noget”, svarede jeg. “Nogen der var faret vild”.

“De pokkers hunde!”. Mor gik tilbage til sit arbejde.

Nogen dage senere kom de igen. Denne gang så vi dem lidt bedre. De var en fire-fem stykker. De opførte sig mere eller mindre som første gang. Ud af bilen, stå og kikke på os ude fra vejen og så ind i bilen igen. Mor kom råbende ud til mig, greb mig om skuldrene og trak mig ind i huset. Hun lukkede døre og vinduer i en fart. Men omhyggeligt. Hun var skrækslagen. Uden at slippe mig et øjeblik tog hun den store kniv, hun bruger til at skære kød med, fra køkkenbordet, og sådan blev vi siddende der - med opspilede øjne, med ørerne spidsede og uden at kunne høre andet end vores egen vilde hjertebanken. Forgæves sad vi og ventede på at høre lyde udefra.

Vi ventede meget længe. I timevis. Indtil far kom hjem. Han blev meget forskrækket, da han så alle døre og vinduer i huset lukkede. Og endnu mere da han så mor og mig. Vi var ikke kønne

at se på. Han så heller ikke for fin ud. Han arbejdede som maler og kom tit hjem om aftenen fuld af malerpletter. Den dag var han usædvanlig beskidt med hvid maling i håret og rød ved munden. Han mindede mig om klovnene Txiribiton. Og hvis vi ikke havde været så bange, ville vi være begyndt at hyle af grin, da han kom hen mod os.

Efter aftensmaden bøjede far sig ind under sengen. Han trak en rød papkasse frem. Jeg kendte den godt. Jeg vidste godt, han gemte en pistol i den. Humberto havde givet ham den.

“Du bliver nødt til at tage den”, havde han sagt. ”Her har vi allesammen sådan en. Her er fuld af tyve, fuld af *bandidos*. Der er masser af *coyotes* her på egnen, og I er nødt til at have noget til at beskytte jer med”.

I begyndelsen sagde far nej. Han ville ikke have den.

“Nå, så du ikke har brug for den, siger du?”, grinede Humberto. “Om en måneds tid får vi se, om du har brug for den. I har en lille pige, og her omkring forsvinder børn nemt”.

Humbertos ord fik far til at se eftertænksom ud. Han så på mig. Derefter på mor.

“Mange tak”, sagde han og tog tilsidst imod kassen, Humberto var kommet med.

Humberto er gammel, rigtig gammel, meget ældre end bedstefar eller Don Manuel. Han må være hundred år mindst.

“I ved nok, at hvis I ser nogen, I ikke kender, rende rundt i nærheden af huset, så send lidt bly op i luften. Så skal I se, hvordan de får benene på nakken!”

Far åbnede kassen, tog pistolen op og gav sig til at gøre den ren. Det plejede han at gøre en gang i mellem, altid efter aftensmaden. Han skilte den ad, rensede de forskellige dele, gav dem olie og så polerede han dem med en stump klud, til de skinnede.

“Havde vi bare haft sådan en hjemme i Baskerlandet”, slap det ud af ham, mens han nok sad og stirrede på våbnet, han havde i hånden.

Det var mor, han sagde det til. Jeg var allerede i seng og kunne høre ham derfra. Ligesom jeg kort tid efter kunne høre lyden af skud. Og døren, der smækkede, da far kom ind udefra. Jeg hørte dem også, da de gik i seng.

De plejer at snakke længe, efter de er gået i seng. De taler lavt for ikke at vække mig. Men jeg sover ikke, selvom jeg ligger med lukkede øjne. De snakker tit om dengang, vi boede i Baigorri.

Det er det samme, når Koldo og Ricardo kommer; før eller senere skal der snakkes om dengang. De nævner navnene på de venner, der blev slået ihjel, for hundredeogsyttende gang: Peru, Juan Mari, Mikel... De kan ikke glemme dem. De kan ikke glemme, hvordan de slog dem ihjel: på værtshus, på arbejdspladsen, eller foran deres børn. De fleste af dem kendte jeg ikke. Men nogen af dem gjorde jeg vist. Jeg kan bare ikke huske dem. Den eneste, jeg husker rigtigt godt, er Haritz' og Oihanes far. Mine forældre var meget gode venner med ham, og så boede de tæt ved. Han kørte os alle tre i skole nogen gange. Det gjorde mor også. Nogen morgener skulle jeg sætte mig om på bagsædet, og så kørte vi hen efter dem. Det var før, de onde mænd kom, selvfølgelig.

FOR en uges tid siden var de her sidste gang. De kom om eftermiddagen. På samme tidspunkt som de andre to gange. De parkerede bilerne ved vejkanten som sædvanlig. Men jeg lagde mærke til, at i stedet for at blive stående der, kom de hen mod os. Kraskitin og Kraskitin gøede værre end nogensinde. Mor var også inde huset den dag. Og selvom hun løb ud for at hente mig med det samme, kunne hun ikke få mig ind hurtigt nok. De var henne ved træstakitet, der er rundt om *ranchitoen*, før vi kunne slippe nogen steder hen. Vi stivnede fuldstændigt, da vi så de fremmede ved siden af

lågen. Mor holdt mig fast presset ind til sig. Hun stirrede på mændene.

“Jeg kunne ikke gøre andet”, tilstod hun senere overfor far, da han lige var kommet hjem fra arbejde. “Jeg blev så bange. Jeg troede først, at de var kommet for at tage Irati”.

Men det var ikke derfor, de var kommet. Det blev hun klar over, da de åbnede munden.

“Nå, hvordan går ferien herovre?”, spurgte de hende med et onskabsfuld grin.

Hun svarede dem ikke. Hun var hvid som et lagen.

“Mor!”. Jeg kunne ikke lade være med at ømme mig. Det gjorde ondt, sådan som hun pressede mig med armen.

De talte spansk. Men ikke sådan som Humberto og de andre herfra taler.

“De er spaniere”, var far og mor enige om.

Selvom mor ikke svarede, holdt de ikke op med at snakke. “Sikke nogen barske omgivelser her, sammenlignet med de smukke, evigtgrønne landskaber i Baskerlandet. Men hvis De ikke bryder Dem om stedet her, så kan vi sagtens finde Dem et andet. De skal bare sige til. Vi kan tilbyde Dem mange forskellige steder at vælge i mellem. Alle med et behageligt klima og velegnede til en længere ferie. Har De ikke lyst til at vide, hvilke steder De kan vælge i mellem?”

“De virker ikke særlig tilfredse med de muligheder, vi har givet dem. Vel, venner?”. En anden af mændene havde taget ordet.

“Næ”, grinede de andre af fuld hals.

“Måske har vi ikke forklaret os tydeligt nok. Vi prøver igen”.

De navne, de så begyndte at opremse for mor, var vist allesammen navne på spanske fængsler. Hun rystede over det hele. Jeg kunne mærke det gennem hendes arme, der knuede om mig. Ikke et ord sagde hun. Men Kriskitin og Kraskitin blev ved med at gø.

De gik rundt om os og kunne ikke holde sig i ro, mens de hele tiden holdt øje med de fremmede.

“Det kan selvfølgelig være, vores tilbud ikke falder i Deres smag. Måske foretrækker De at blive her og ikke tage nogen steder. Blive her for altid, ligesom Deres venner Erro og Garzia. Det er jo Deres afgørelse...”

Mens han talte, stak han hånden ind i jakken. Han trak en pistol frem. Større end fars.

“Så De foretrækker altså at blive her”, grinede han og rettede pistolen mod os.

Mor skreg. Hun trykkede armene endnu fastere omkring mig, så fast at det gjorde ondt. Jeg skreg også. Mændene skrubgrinede, og Kraskitin og Kraskitin løb som gale rundt om os.

“De er jo fuldstændig vanvittige”, sagde de til hinanden.

Så lød der skud, to gange. Pludselig mærkede jeg varmen af klæbrigt blod på huden.

Mors arme slap mig ikke, før vinden havde blæst støvskyen fra bilerne bort. Vores to hunde lå stumme i en blodpøl for fødderne af os og stirrede op mod den ufatteligt blå himmel. Rundt om huset lå alt helt stille. Markerne og vejen syntes at sove.

Den aften tog far også pistolen frem fra inde under sengen. Men han skød ikke med den. Han lagde den under hovedpuden og lukkede døren godt.

Jeg kan ikke sige, hvad far og mor snakkede om den aften, for Ole Lukøje kom på besøg med det samme. Det eneste jeg ved er, at far ikke tog på arbejde næste morgen. Og jeg ikke i skole. Vi spiste morgenmad sammen, ligesom når det er weekend. Bagefter tog far ind til byen til Don Manuel.

“Du ved, hvor pistolen er”, sagde han til mor, før han kørte. “Luk alt til og gå ikke udenfor. Jeg kommer tilbage så hurtigt som muligt”.

Dagen sneglede sig afsted for os. Om formiddagen hjalp jeg mor med husarbejdet. Men efter vi havde vasket op efter frokost, havde vi ikke noget at give os til. Foran fjernsynet kedede jeg mig også meget hurtigt. Det samme med dukkerne. Jeg begyndte at lege med dem og så faldt de ud af hænderne på mig lidt efter. Mor havde det på samme måde. Hun åbnede en bog, læste nogen sider, og så lukkede hun den igen. Hun åbnede en anden, og det samme.

Engang i mellem kikkede vi ud gennem persienerne. Vi kunne se et smalt bånd af blå himmel og gråbrun jord, der næsten ikke forandrede sig fra den ene gang til den anden. Det lignede et foto.

Himlen var blevet blodrød, da vi hørte fars bil.

VENTETIDEN indtil Don Manuels besøg forekom mine forældre meget lang. Der gik ikke mere end et par dage, men de havde ingen fred imens. Vi gjorde, som han havde sagt, og gik ingen steder. Vi blev inde i huset. Vi åbnede kun døren om aftenen for at lufte ud i *ranchitoen*. Det var vi nødt til. Vi kogte derinde. Med et metaltag, der var glødende hedt af solen, sad vi derinde dagen lang gennemblødte af sved. Og kedede os ihjel, for man kunne ikke lave noget som helst. Af angst for, at spanierne skulle komme tilbage, måtte man hele tiden være på vagt over for, hvad der skete udenfor. Over for hver en lyd, hver en bevægelse. Far og mor skiftedes til at holde udkik fra persienerne. Når man nu ikke kunne lege eller snakke normalt, var der ikke andet at give sig til end at se fjernsyn. Så det gjorde vi. Vi så det fra sengen. Og vi så kun, for vi kunne jo ikke have lyd på. I hvert fald indtil Indurain kom på skærmen. Der blev der skruet op. Mor kaldte på far, og han kastede sig over fjernsynet. Indurain havde lige vundet et løb.

“Han er fra Atarrabia. Fra fars by”, sagde mor og pegede på cykelrytteren.

Det vidste jeg da godt. Hvordan skulle jeg undgå at vide det, når far var så stolt af det. Men Indurain forsvandt hurtigt fra skærmen. Og inden vi så os om, var vi igen tilbage i den sædvanlige tunge og kedsommelige tavshed.

Det var sådan, Don Manuel fandt os: trætte, tavse og lede og kede af det hele.

“De løj for jer, de svinehunde. Koldo og Ricardo er i live” sagde han, før han drak af kaffen, mor var kommet med.

Så begyndte mor at græde af lutter glæde.

“Indtil nu har de ikke bemærket nogen i nærheden, men de må væk derfra for en sikkerheds skyld”, fortsatte Don Manuel. “Jeg tror ikke, de virkelig vil gøre Dem noget, men de har federalregeringens tilladelse til at kontrollere jer i det mindste. Og I ved jo nok, at når dem fra de federale myndigheder er indblandet, så kan jeg intet gøre. Det er for store fisk for os her.

Far og mor så på hinanden og sagde opgivende: “Vi forstår”.

Så blev der stille længe. Gennem vinduespersiennen kunne man se himlen fuldstændigt dækket af stjerner. Don Manuel drak kaffen, han havde i hånden, rejste sig og gik hen mod døren.

”Mine venner i Guanajuato har lovet, at de vil prøve at holde dem under kontrol. Hvis De har brug for noget, så ved De, hvor jeg er”, sagde han til afsked fra døren.

Igår aftes var ligeså uendelig lang for os alle tre som de dage, vi gik og ventede på Don Manuel. Far og mor snakkede i timevis. Lavere end nogensinde, næsten som hvisken. Jeg forsøgte ikke forstå alt det, de talte om. For jeg ved, hvad der vil ske snart. Alt, hvad der kan være der, vil blive pakket i kufferterne, og en aften vil vi tage langt bort herfra for altid. Sådan forlod vi Baskerlandet, og sådan kommer vi også til forlade det her sted. Det er derfor, jeg har bedt mor om en lillesøster. Fordi jeg ikke vil miste mine venner en gang til. Først mistede jeg Haritz og Oihane, og nu Kraskitin og Kraskitin. Vi vil komme til et nyt sted, vi vil begynde at leve der, og

når jeg så har fundet nye venner, vil vi blive nødt til at flygte derfra også. Men hvis jeg havde en søster, ville jeg altid havde nogen at lege med, lige meget hvor vi tog hen. Idag har hun ikke svaret mig. Men i morgen vil jeg spørge hende igen.

Hun vil garanteret sige, at det er da ikke nødvendigt, at vi ikke vil flytte fra det nye sted, vi skal til, og at jeg vil få en masse nye kammerater der. Det var også sådan, hun sagde, da vi kom hertil, at her ville vi ikke møde nogen onde mænd.

Men der er onde mænd overalt.